

PAVEL JURÍK, ŘEDITEL DIVIZE
FINANCE SPOLEČNOSTI NESS CEE/
DIRECTOR OF FINANCE DIVISION
OF NESS CEE COMPANY

Platební karty – mírný vzestup

Payment cards – mild increase

V České republice po dlouhé řadě let dvoucifer-
ných přírůstků debetních karet trh signalizuje
nasycení, zatímco kreditní karty „převzaly šta-
fetu“ a rostou tempem okolo 100 % ročně.
Úspěšně probíhá migrace na čipové karty. Ve
střední a východní Evropě byly nejrychleji ros-
tujícími zeměmi Rusko, Ukrajina a Rumunsko.

ČESKÁ REPUBLIKA

V loňském roce se počet bankovních platebních karet v České republice zvýšil celkově o necelých 500 tisíc kusů, to znamená asi o 7,8 %. Z toho přírůstek debetních karet činil asi 44 tisíc kusů (+0,07 %) a kreditních karet 169 000 kusů (+83 %). Zdá se, že po dlouhé řadě let dvouciferných přírůstků debetních karet trh signalizuje své nasycení. Naopak kreditní karty „převzaly štafetu“ a rostou od roku 2002 tempem okolo 100 % ročně; jejich podíl je však zatím malý (přibližně 5 %). Úspěšně pokračuje přechod českých bank na čipové karty standardu EMV. V těchto projektech vedou Komerční banka a ČSOB, ostatní banky mají následovat letos (například Česká spořitelna, HVB Bank).

Retailové strategie českých bank se zaměřují na akceleraci prodeje spotřebních úvěrů, mezi které patří i kreditní karty. Banky zde mají silné konkurenty v úvěrových společnostech – GE Money Multiservis, Home Credit a Cetelem, které se zaměřují zejména nižší a částečně i střední segment klientů.

Počet bezhotovostních plateb v obchodní síti vzrostl téměř o 30 % ročně, ale přírůstek již byl menší než třeba v roce 2001 (+100 %). K udržení vyššího tempa růstu mohou bankám pomoci věrnostní programy, jako je například program Bonus České spořitelny. Symptomatickým faktem se stal růst počtu úřadů státní správy a místní samosprávy, které přijímají platební karty k placení svých úkonů a služeb. První „vlastovkou“ bylo v roce 2002 placení silničních pokut pomocí mobilních platebních terminálů. Počet výběrů z bankomatů se loni zvýšil nepatrně (+1,4 %), ale klienti se chovali hospodárněji než v minulosti a v průměru vybírali vyšší částky (+11 %). Banky i nadále stimulují výběr hotovosti z bankomatů pomocí vyšších poplatků za hotovostní operace na přepážkách svých poboček.

V roce 2001 dosáhl index meziročního růstu počtu platebních terminálů maxima (51 %) a od té doby s postupujícím nasycením trhu postupně klesá (meziroční růst v letech 2003/2004 činil +18 %). Mírně vzrostl i celkový počet obchodních míst (+5,5 %). Nová obchodní místa lze ve větším množství nalézt jen v nových segmentech – státní správa a samospráva, právní služby (advokacie, notáři), rychlé občerstvení a podobně.

SVĚTOVÝ TRH PLATEBNÍCH KARET

V roce 2004 dosáhl počet karet MasterCard 679,5 milionu kusů (+8,6 %) a obrát vzrostl o 10,6 % na 1,5 bil. USD. Obrát bezhotovostních plateb rostl ještě rychleji – o 12,4 % (1 bil. USD). Nejrychleji rostoucími regiony byly Latinská Amerika, jihovýchodní Asie, Střední východ a Afrika a Evropa. Výrazný růst hlásí rovněž Visa International, i když jsou zatím k dispozici pouze údaje za první tři čtvrtletí loňského roku.

In the Czech Republic, after a long row of years bringing double-digit increases in debit cards, the market is giving a signal of saturation, while credit cards “picked up the baton” and grow at a rate about 100 % per year. Migration to chip cards is running smoothly. The most rapidly growing countries in Central and Eastern Europe were Russia, the Ukraine and Romania.

CZECH REPUBLIC

Last year the number of bank payment cards in the Czech Republic increased on the whole by less than 500 thousand pieces, i.e. by 7,8 %. Out of these, the increase in debit cards was about 44 thousand pieces (+0,07 %) and 169 000 (+83 %) pieces in credit cards. It seems that after a long row of years with double-digit increase in debit cards the market is giving a sign of saturation. On the contrary, credit cards “picked up a baton” and have been growing since 2002 at a rate about 100 % per year; however, their share is small for the time being (approximately 5 %). Conversion of Czech banks to chip cards of EMV standard is running smoothly. Komerční banka and ČSOB are leaders in these projects, other banks should follow this year (for example Česká spořitelna, HVB Bank).

Retail strategies of Czech banks concentrate on acceleration of consumer credit sales, which includes credit cards, too. Banks have powerful competitors represented by loan societies - GE Money Multiservis, Home Credit and Cetelem that concentrate especially on the lower and partially on the middle segment of clients.

The number of noncash payments in trade network grew by almost 30 % per year, but the increase was already lower than in 2001 (+100 %) for example. Loyalty programmes can help banks to keep higher rate of growth, for example the Bonus programme of Česká spořitelna. Increase in number of state administration offices accepting payment cards to get paid for their transactions and services has become a pleasant fact. The first “swallow” was a possibility to pay for road fines by means of mobile payment terminals in 2002.

Number of withdrawals from cash machines slightly increased last year (+1,4 %), but the clients behaved more frugally than in the past and they withdrew larger amounts on average (+11 %). Banks keep stimulating cash withdrawals from cash machines by means of higher fees for cash transactions at the counters of their branches.

In 2001 the interannual growth index of a number of payment terminals reached its maximum (51 %) and since, together with advancing saturation of the market, it gradually decreases (the interannual growth in 2003/2004 was +18 %). The total number of points of sale also slightly increased (+5,5 %). New points of sale can be found in larger numbers in new segments only – state administration and self-administration, legal services (advocacy, notaries), fast food and such.

WORLD MARKET OF PAYMENT CARDS

In 2004 the number of MasterCard cards reached 679.5 million of pieces (+8,6 %) and turnover increased by 10.6 % to 1.5 bill. USD. The turnover of non-cash payments grew even faster – by 12,4 % (USD 1 bn). Regions that grew the fastest were Latin America, South-East Asia, Middle East, Africa and Europe. Significant growth is also reported by Visa International, even if data for the first three quarters of the last year are only available for the time being.

Společnost American Express dosáhla loni růstu počtu karet o 8,1 %, větší byl tentokrát v USA než mimo ně. Zasloužily se o to karty vydávané bankami, z nichž nejvíce jich vydala MBNA – 950 tisíc. Obrát vzrostl o 18,1 %, nejvíce mimo USA (+23,6 %). Také japonská JCB Card hlásí 10% růst počtu karet a 15% růst obrátu.

STŘEDNÍ A VÝCHODNÍ EVROPA

Ve střední a východní Evropě byly nejrychleji rostoucími zeměmi Rusko, Ukrajina a Rumunsko. V roce 2004 vzrostl počet karet v Rusku o 46 % (MasterCard, VISA a ostatní) na více než 35 milionů kusů. Obrát transakcí se zvýšil téměř o 68 %. Koncem roku tvořily výběry hotovosti z bankomatů 86 % celkového kartového obrátu v Rusku (v roce 2004 to bylo 94 %). Na Ukrajině bylo v roce 2004 vydáno přes 15 milionů karet v podobné struktuře, jakou měla Česká republika před pěti lety (80 % elektronické karty). V provozu bylo přes 6000 bankomatů, 19 777 platebních terminálů a okolo 12 000 obchodníků používalo imprinter. Další zemí s nejrychlejším růstem platebních karet bylo Rumunsko 2,8 milionu karet v roce 2002 a 6,8 milionu v 2004. ■

The company American Express reached the growth in number of cards by 8,1 % last year, this time it was larger in USA than outside USA. It happened due to cards issued by banks, most of them issued by MBNA – 950 thousand. Turnover increased by 18,1 %, mainly outside USA (+23,6 %). The Japanese JCB Card also reports a 10% growth in number of cards and 15% growth in turnover.

CENTRAL AND EASTERN EUROPE

In Central and Eastern Europe the countries that grew most rapidly were Russia, the Ukraine and Romania. In 2004 the number of cards in Russia increased by 46 % (MasterCard, VISA and other) to more than 35 million pieces. The number of transactions increased by almost 68 %. At the end of the year cash withdrawals from cash machines made 86 % of the total card turnover in Russia (in 2004 it was 94 %). In the Ukraine more than 15 million cards were issued in 2004 in a structure similar to the one that the Czech Republic had five years ago (80 % electronic cards). More than 6000 cash machines were in operation, 19 777 payment terminals and about 12 000 traders used imprinters. The next country, where credit cards increased most rapidly, was Romania with 2.8 million cards in 2002 and 6.8 million in 2004. ■

Počet platebních karet Number of Bank Cards

	2004	Meziroční růst 2004/2003/ Year-on-year change 2004/2003 (%)	2003	Meziroční růst 2003/2002/ Year-on-year change 2003/2002 (%)	2002	Meziroční růst 2002/2001/ Year-on-year change 2002/2001 (%)	2001	Meziroční růst 2001/2000/ Year-on-year change 2001/2000 (%)	2000
Počet karet celkem/Number of cards	6 867 733	+7,75	6 373 591	+20,35	5 296 067	+13,68	4 658 902	+17,62	3 960 978
z toho debetní/out of that debit	5 873 728	+0,75	5 829 857	+12,24	5 194 057	+15,31	4 504 285	+43,03	3 149 164
kreditní/credit	372 933	+83,46	203 274	+108,21	97 629	+101,21	48 520	+28,74	37 689
čipové/chip	2 166 418	+51,63	1 428 732	+78,47	800 551	+0,75	794 592	+19,86	662 914

ZDROJ: SDRUŽENÍ PRO BANKOVNÍ KARTY/SOURCE: BANK CARD ASSOCIATION

Počet a objem bezhotovostních plateb kartami Number and Volume of Nancash Card payments

	2004	Meziroční růst 2004/2003/ Year-on-year change 2004/2003 (%)	2003	Meziroční růst 2003/2002/ Year-on-year change 2003/2002 (%)	2002	Meziroční růst 2002/2001/ Year-on-year change 2002/2001 (%)	2001	Meziroční růst 2001/2000/ Year-on-year change 2001/2000 (%)	2000
Počet plateb/Number of payments	83 493 644	+23,12	67 815 432	+89,34	35 815 952	+63,65	21 886 186	+103,76	10 741 312
Objem plateb (tis. Kč)/ Volume of payments (x 000 CZK)	91 727 996	+18,22	77 588 299	+82,63	42 484 356	+29,14	32 896 682	+63,16	20 162 625

ZDROJ: SDRUŽENÍ PRO BANKOVNÍ KARTY/SOURCE: BANK CARD ASSOCIATION

Počet a objem výběrů z bankomatů Number and Volume of ATM Cash Withdrawals

	2004	Meziroční růst 2004/2003/ Year-on-year change 2004/2003 (%)	2003	Meziroční růst 2003/2002/ Year-on-year change 2003/2002 (%)	2002	Meziroční růst 2002/2001/ Year-on-year change 2002/2001 (%)	2001	Meziroční růst 2001/2000/ Year-on-year change 2001/2000 (%)	2000
Počet výběrů/Number of withdrawals	119 815 016	+1,46	118 096 693	+8,54	108 807 976	+11,51	97 579 382	+27,68	76 423 737
Objem výběrů (tis. Kč)/ Volume of withdrawals (x 000 CZK)	382 434 935	+10,90	344 853 470	+28,53	268 310 261	+18,27	226 858 984	+41,02	160 865 645

ZDROJ: SDRUŽENÍ PRO BANKOVNÍ KARTY/SOURCE: BANK CARD ASSOCIATION

Vývoj platebních karet v ČR Development of Bank Cards in the Czech Republic

	2004	Meziroční růst 2004/2003/ Year-on-year change 2004/2003 (%)	2003	Meziroční růst 2003/2002/ Year-on-year change 2003/2002 (%)	2002	Meziroční růst 2002/2001/ Year-on-year change 2002/2001 (%)	2001	Meziroční růst 2001/2000/ Year-on-year change 2001/2000 (%)	2000
Počet karet (mil.)/Number of cards (m pcs)	6,9	+7,81	6,4	+20,8	5,3	+12,77	4,7	+6,82	4,4
Počet bankomatů/Number of ATMs	2850	+6,78	2669	+13,6	2350	+23,10	1909	+16,33	1641
Obrát hotovosti (mld. Kč)/Cash turnover (CZK bn)	407	+15,63	352	+20,1	293	+25,21	234	+141,24	97
Počet obchodů/Number of shops	51393	+5,48	48723	+21,1	40224	+3,25	38956	+5,70	36855
z toho s platební terminály/out of that terminals	37394	+18,04	31678	+24,5	25439	+33,90	18998	+33,38	14244
Obrát plateb (mld. Kč)/Payment turnover (CZK bn)	92	+18,56	77,6	+82,6	42,5	+29,57	32,8	+63,18	20,1

ZDROJ: SDRUŽENÍ PRO BANKOVNÍ KARTY/SOURCE: BANK CARD ASSOCIATION